

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Michaely Bejčkové a soudců Faisala Husseiniho a Ondřeje Mráky ve věci žalobce: **P. B.**, zastoupeného advokátem Mgr. Janem Kvapilem, Sakařova 1631, Pardubice, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí ze dne 6. 10. 2022, čj. MPSV-2022/180161-919, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 22. 2. 2023, čj. 52 Ad 18/2022-63,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 22. 2. 2023, čj. 52 Ad 18/2022-63, **se ruší** ve výrocích I a II.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 10. 2022, čj. MPSV-2022/180161-919, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátovi Mgr. Janu Kvapilovi, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 1 300 Kč, která mu bude placena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Ve sporu jde o to, zda je elektrokolo z hlediska využití srovnatelné s motorovým vozidlem. Ministerstvo se touto otázkou nezabývalo, ačkoli mělo. Krajský soud to ministerstvu nevytkl, a nadto na otázku sám (na základě chybné úvahy) odpověděl. NSS proto rozhodnutí obou zrušil.

1. Popis věci

[2] Žalobce v červnu 2022 požádal o přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku; konkrétně žádal o příspěvek na elektrokolo ve výši 82 990 Kč. Úřad práce jeho žádost zamítl. Žalobce se odvolal, Ministerstvo práce a sociálních věcí rozhodnutí úřadu práce potvrdilo. Podle ministerstva zákon neuvádí elektrokolo jako zvláštní pomůcku, na kterou lze poskytnout příspěvek; na elektrokolo (s nejvyšší rychlostí při použití elektromotoru 25 km/h) není možné s ohledem na právní předpisy pohlížet jako na motorové vozidlo; a elektrokolo není z hlediska využití srovnatelné s motorovým vozidlem. Vozidlo má totiž sloužit osobám s vážnou vadou nosného nebo pohybového ústrojí, osobám s těžkým mentálním postižením nebo těžkou formou poruchy autistického spektra; takové osoby ale nemohou samy jezdit na elektrokole.

[3] Rozhodnutí o odvolání napadl žalobce u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích a se svou žalobou uspěl. Krajský soud řekl, že ministerstvo v podstatě vyhodnotilo elektrokolo jako zvláštní pomůcku srovnatelnou s motorovým vozidlem. Uznalo totiž, že by žalobci elektrokolo usnadnilo mobilitu, umožnilo mu širší sociální styky a kontakt s okolím. Následně však ministerstvo neposoudilo, zda žalobce spadá do okruhu zdravotně postižených osob, kterým se příspěvek na motorové vozidlo (a tedy elektrokolo) poskytuje, a zda je žalobce schopen na elektrokole jezdit. Krajský soud proto ministerstvo zavázal, aby v tomto směru odůvodnění svého rozhodnutí doplnilo.

[4] Proti rozsudku krajského soudu podalo ministerstvo kasační stížnost.

2. Kasační řízení

[5] Ministerstvo v kasační stížnosti uvedlo, že žalobcův zdravotní stav nehodnotilo, protože elektrokolo nepovažuje za zvláštní pomůcku srovnatelnou s motorovým vozidlem. Bylo sice k žalobci lidsky vstřícné a uvedlo, že elektrokolo by mu jistě pomohlo (usnadnilo by jeho mobilitu a umožnilo mu širší sociální styky). V téže větě ale dodalo, že zákonodárce měl v úmyslu poskytnout zdravotně postiženým osobám k podpoře sociální interakce právě příspěvek na motorové vozidlo. Zákonodárce rovněž popsal, při jakých zdravotních postiženích tento příspěvek poskytne. Vzhledem k tomuto výčtu „diagnóz“ nelze elektrokolo považovat za srovnatelné s motorovým vozidlem.

[6] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti zejména odkázal na rozsudek NSS ze dne 22. 3. 2023, čj. 4 Ads 45/2023-24, kterým bylo pro nepřezkoumatelnost zrušeno obdobné rozhodnutí ministerstva. Dále uvedl, že o věci měl rozhodovat samosoudce, a kasační stížnost lze proto (a pro chybějící širší význam) odmítnout pro nepřijatelnost.

3. Právní hodnocení

[7] Ve věcech, v nichž před krajským soudem měl podle práva rozhodovat specializovaný samosoudce (faktické obsazení soudu není podstatné – rozsudek NSS ze dne 30. 11. 2021, čj. 10 As 360/2021-59, č. 4289/2022 Sb. NSS, body 8–9), se NSS po posouzení přípustnosti kasační stížnosti zabývá otázkou, zda kasační stížnost svým významem

pokračování

podstatně přesahuje stěžovatelovy zájmy (§ 104a s. ř. s.). V projednávané věci jde o jednu z dávek poskytovaných osobám se zdravotním postižením; tyto dávky lze podřadit pod pojem sociální péče, proto měl před krajským soudem rozhodovat jen specializovaný samosoudce, nikoli celý senát (4 Ads 45/2023, bod 17). A proto se NSS zabýval otázkou, zda je kasační stížnost přijatelná (usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, čj. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, body 11 a 12).

[8] Kasační stížnost je přijatelná. Krajský soud totiž zásadně právně pochybil. Kasační stížnost je proto i důvodná.

[9] Osobám se zdravotním postižením se poskytuje příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku (§ 2 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením). Tyto dávky se poskytují *za účelem* zmírnění sociálních důsledků zdravotního postižení a podpory sociálního začleňování (§ 1). Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek, stanoví vyhláška (č. 388/2011 Sb.). Při rozhodování o poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku, která není uvedena v této vyhlášce, se posuzuje, zda je konkrétní zvláštní pomůcka *z hlediska využití* srovnatelná s druhy a typy zvláštních pomůcek, které ve vyhlášce uvedeny jsou (§ 9 odst. 14 citovaného zákona). Teprve je-li postaveno najisto, že na zvláštní pomůcku lze poskytnout příspěvek (je uvedena ve vyhlášce nebo je *z hlediska využití* srovnatelná s pomůckou uvedenou ve vyhlášce), je namístě zjišťovat, zda má být konkrétnímu žadateli příspěvek přiznán.

[10] Žalobce žádal o příspěvek na elektrokolo, tj. na jízdní kolo s elektromotorem, který jezdci usnadňuje šlapání. Elektrokolo nepatří mezi zvláštní pomůcky uvedené ve vyhlášce (to v řízení není sporné). Ve vyhlášce je uvedeno motorové vozidlo; řešenou otázkou tedy je, zda je elektrokolo *z hlediska využití* srovnatelné s motorovým vozidlem.

[11] Ministerstvo na tuto otázku neodpovědělo. Ve svém rozhodnutí uvedlo, že motorové vozidlo má sloužit osobám s určitými typy zdravotního postižení a že takové osoby nemohou používat elektrokolo. Takový závěr je ale mimoběžný, a navíc neplatí. Mezi osoby, kterým lze přiznat příspěvek na motorové vozidlo, patří nejen osoby neschopné používat dolní končetiny, a tedy případně šlapat na elektrokole, ale například i osoby s autistickou poruchou (příloha 1 bod V vyhlášky č. 388/2011 Sb.). U takových osob není neschopnost jezdit na elektrokole zřejmá, a bez podrobnějšího odůvodnění ji tedy nelze tvrdit. Zásadní však je, že podle zákona se mělo ministerstvo zabývat tím, zda je elektrokolo srovnatelné s motorovým vozidlem *z hlediska využití*, tedy mělo porovnat, jak se elektrokolo a motorové vozidlo používají a k čemu obecně slouží. To neudělalo.

[12] Krajský soud otázku srovnatelnosti elektrokola s motorovým vozidlem považoval za zodpovězenou a s jejím domnělým řešením souhlasil. Podle krajského soudu ministerstvo označilo elektrokolo za zvláštní pomůcku srovnatelnou s motorovým vozidlem, protože uvedlo, že elektrokolo by žalobci usnadnilo mobilitu, umožnilo mu širší styky a kontakt s okolím. Tím připustilo, že elektrokolo plní *účel* dávek poskytovaných osobám se zdravotním postižením, tj. zmírňuje sociální důsledky zdravotního postižení a podporuje sociální začleňování. Ovšem aby na nějakou pomůcku bylo možné poskytnout příspěvek, nestačí, že plní *účel* dávek stanovený zákonem, ale musí být také zařazena ve vyhlášce nebo být *z hlediska využití* srovnatelná s pomůckou zařazenou ve vyhlášce. Sociální důsledky

zdravotního postižení totiž zmírňuje a sociální začleňování podporuje celá řada předmětů či pomůcek, jen na některé z nich se ale stát rozhodl přispívat.

[13] Obecně soud jistě může (s ohledem na čl. 95 Ústavy) uvažovat nad tím, zda je výčet pomůcek ve vyhlášce v souladu se zákonem a zejména s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením [čl. 20 písm. a) – státy umožní osobní mobilitu osob se zdravotním postižením takovou formou a v takovém čase, které si (*tyto osoby*) samy zvolí, a to za přijatelnou cenu].

[14] Krajský soud však v tomto konkrétním případě ani neměl věcně řešit, zda má být možné na elektrokolo poskytnout příspěvek (respektive neměl souhlasit s domnělým kladným závěrem ministerstva). Rozhodnutí ministerstva je totiž v tomto ohledu nedostatečně odůvodněné, a tedy nepřezkoumatelné. Krajský soud tím, že přezkoumal nepřezkoumatelné rozhodnutí, a nadto o věci učinil závěr neodpovídající právní úpravě (a současně tuto úpravu nezpochybnil), zásadně právně pochybil. Pokud by NSS kasačně nezasáhl, ministerstvo by muselo vycházet z toho, že elektrokolo je zvláštní pomůckou, na kterou lze poskytnout příspěvek podle zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Tak tomu být může a nemusí; to je však krajský soud oprávněn posoudit až na základě žaloby napadající přezkoumatelné rozhodnutí.

4. Závěr a náklady řízení

[15] NSS proto zrušil napadený rozsudek krajského soudu. Nezrušil však výrok III, kterým byla ustanovenému zástupci přiznána odměna a náhrada hotových výdajů. Kdyby NSS tento výrok zrušil, musel by ustanovenému advokátovi opět přiznat takto zrušenou odměnu za úkony učiněné v řízení před krajským soudem. Takový postup by byl neúčelný.

[16] NSS současně zrušil i rozhodnutí ministerstva; to je totiž z výše uvedených důvodů nepřezkoumatelné a krajskému soudu by stejně nezbylo než ho pro tuto vadu zrušit. Ministerstvo je v dalším řízení vázáno právním názorem vysloveným výše. Bude se tedy zabývat otázkou, zda je elektrokolo srovnatelné s motorovým vozidlem z *hlediska využití*, tedy porovná, jak se elektrokolo a motorové vozidlo používají a k čemu obecně slouží.

[17] Při zrušení nejen soudního, ale i správního rozhodnutí musí NSS rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovateli nevznikly v řízení o kasační stížnosti ani v řízení o žalobě žádné důvodně vynaložené náklady, protože v řízení ve věcech sociální péče je od soudního poplatku osvobozen (§ 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích] a hotové výdaje a odměnu ustanovenému advokátovi za něj platí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Ministerstvo uspělo v kasačním řízení, protože však jde o věc sociální péče, nemá na náhradu nákladů řízení právo (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

[18] NSS konečně rozhodl o odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného advokáta, a to za úkony učiněné v kasačním řízení. Za jeden úkon právní služby – vyjádření ke kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu] – náleží advokátovi odměna ve výši 1 000 Kč (§ 9 odst. 2 a § 7 bod 3 advokátního tarifu), která se zvyšuje o paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního

pokračování

tarifu). Celkem odměna činí 1 300 Kč. Tato částka bude advokátovi vyplacena z účtu NSS do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. dubna 2024

Michaela Bejčková
předsedkyně senátu